

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Ἠθικά Νικομάχεια, Β6, 10-13-16 1106b18-28, 1106b36-1107a6

Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὄλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀμφοτέρωθεν οὐκ εὖ· τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὗ ἔνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον. Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστίν, ἐν οἷς ἢ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἢ ἔλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται· ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἢ ἀρετὴ, στοχαστικὴ γε οὕσα τοῦ μέσου. [...]

Ἔστιν ἄρα ἢ ἀρετὴ ἕξις προαιρετικὴ, ἐν μεσότητι οὕσα τῇ πρὸς ἡμᾶς, ὠρισμένη λόγῳ καὶ ᾧ ἂν ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν. Μεσότης δὲ δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολὴν τῆς δὲ κατ' ἔλλειψιν· καὶ ἔτι τῷ τὰς μὲν ἐλλείπειν τὰς δ' ὑπερβάλλειν τοῦ δέοντος ἔν τε τοῖς πάθεσι καὶ ἐν ταῖς πράξεσι, τὴν δ' ἀρετὴν τὸ μέσον καὶ εὐρίσκειν καὶ αἰρεῖσθαι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Η συναισθηματική συμπεριφορά του ανθρώπου χαρακτηρίζεται από ποσοτικές διαβαθμίσεις.
2. Οι συνθήκες εκδήλωσης ενός συναισθήματος είναι μία από τις παραμέτρους κατά τον Αριστοτέλη που πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη κατά την αξιολόγηση των συναισθημάτων.
3. Η ἀρετὴ ἐπιλέγεται ἐλεύθερα ἀπὸ τὸ ἄτομο καὶ ἐξαρτάται ἀπὸ τὴν ἐπίτευξη τῆς ἀντικειμενικῆς μεσότητος.

β. «**ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς**»; Σε ποιο(α) σημείο(α) του αρχαίου διδαγμένου κειμένου αναφέρεται η φράση «**ταῦτα δ' ἄμφω**»; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. Ο αριστοτελικός ορισμός της αρετής είναι τυπικός ως προς τη δομή του. Να προσδιορίσετε την έννοια γένους και την ειδοποιό διαφορά της (ηθικής) αρετής. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές από το αρχαίο διδαγμένο κείμενο.

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πολιτεία, 617d-e

Η Πολιτεία τελειώνει με μια αισιόδοξη διδαχή· η ψυχή είναι αθάνατη. Ο δίκαιος επιβραβεύεται και σε αυτόν τον κόσμο, αλλά και μετά θάνατον. Αντιθέτως οι άδικοι, οι τύραννοι, οι κακούργοι τιμωρούνται σκληρά. Απόδειξη η μαρτυρία του Ηρός του Αρμενίου, την οποία εκθέτει ο Σωκράτης. Σύμφωνα με αυτή την μαρτυρία οι ψυχές είναι αναγκασμένες να διαλέξουν το είδος της ζωής που θα ήθελαν να ζήσουν κατά την επόμενη ενσάρκωσή τους.

Και τότε ένας προφήτης, αφού πρώτα έβαλε τις ψυχές να παραταχθούν με τάξη, πήρε έπειτα από τα γόνατα της Λάχησης κλήρους και παραδείγματα βίων κι ανεβαίνοντας σ' ένα ψηλό βήμα φώναξε: «Της κόρης Λάχησης, θυγατέρας της Ανάγκης, είναι τούτος ο λόγος. Ψυχές της μιας ημέρας, αρχίζει για το θνητό γένος άλλος ένας κύκλος με κατάληξη το θάνατο. Δεν θα σας πάρει με κλήρο κάποιος δαίμονας, θα τον διαλέξετε εσείς το δαίμονα. Οποιανού λάχει ο πρώτος κλήρος, αυτός πρώτος να διαλέξει τη ζωή που αναγκαστικά θα ζήσει. Δεν έχει δεσπότη η αρετή· ανάλογα αν την τιμάει κανείς ή την περιφρονεί, θα 'ναι και πιο μεγάλο ή πιο μικρό το μερτικό του επάνω της. Η ευθύνη είναι αυτουνού που διαλέγει· ο θεός δεν έχει ενοχή».

Μτφρ. Ν.Μ. Σκουτερόπουλος

Αφού μελετήσετε το παραπάνω παράλληλο κείμενο από την Πολιτεία του Πλάτωνα και το αρχαίο διδαγμένο κείμενο από τα Ηθικά Νικομάχεια του Αριστοτέλη να απαντήσετε στο εξής ερώτημα: Ποια κοινή αντίληψη αναδεικνύεται στα δύο κείμενα αναφορικά με την ανθρώπινη ευθύνη στη διαμόρφωση της ηθικής του συμπεριφοράς;

Μονάδες 10

B3. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Αριστοτέλης είχε την ευκαιρία να	α. τη φιλοσοφία.

γνωρίσει κοντά στον πατέρα του	β. την ιατρική επιστήμη.
	γ. τη στρατιωτική τέχνη.
2. Όταν πέθανε ο Αλέξανδρος στα 323 π.Χ., ο Αριστοτέλης	α. επέστρεψε στην Αθήνα.
	β. έφυγε για δεύτερη φορά από την Αθήνα.
	γ. επέστρεψε στα Στάγειρα.
3. Ο Αριστοτέλης θεωρεί ότι η ευδαιμονία	α. είναι ενέργεια.
	β. είναι κατάσταση.
	γ. είναι καλή τύχη και δεν σχετίζεται με τις ανθρώπινες ικανότητες.
4. Η αποφθεγματική φράση « <i>Εὐδαιμονίη ψυχῆς καὶ κακοδαιμονίη</i> » διατυπώθηκε από τον	α. Αριστοτέλη.
	β. Ηράκλειτο.
	γ. Δημόκριτο.
5. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη το <i>ἄλογον</i> μέρος της ψυχής	α. έχει σχέση με την αύξηση του ανθρώπινου οργανισμού και τη διατροφή.
	β. ταυτίζεται με το <i>ἐπιθυμητικόν</i> .
	γ. έχει σχέση με την αρετή.

Μονάδες 10

B4. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: *ἐπιθυμήσαι, δεῖ, Ὀμοίως, κατορθοῦται, προαιρετική*.

Μονάδες 10